

การจัดการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD)

Learning Management of Good Citizens in a Democratic System,
Social Studies, Religion and Culture, the Secondary Student Level 2,
Using Student Team Achievement Division (Stad)

ธีรดา นุราช, พีรวัต อินทวิ, ชาตรี เกษโพหนอง และประทวน วันนิจ

Teerada Nurat, Peerawat Inthawee, Chatri Kasephonhong and Prathon Wannit

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

Corresponding Author, E-mail: Teerada.tangwan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนเรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสุรวิทยาคาร จำนวน 40 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนทั้งหมด 8 แผน ใช้ระยะเวลาจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 ชั่วโมง ใน 1 สัปดาห์ จัด 3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) ประสบความสำเร็จ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผลัดกันเป็นผู้นำ ได้ฝึกทักษะทางสังคม รู้จักรับผิดชอบในงานของตนเอง มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ได้รับบทความ: 25 มีนาคม 2568; แก้ไขบทความ: 3 เมษายน 2568; ตอปรับตีพิมพ์: 18 เมษายน 2568

Received: March 25, 2025; Revised: April 3, 2025; Accepted: April 18, 2025

2. ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนของคะแนนทั้งหมด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) พบว่า อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย, การเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD)

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the learning management status of Good Citizen in Democratic Ways in Social Studies Group of Mathayom 2 students, 2) to study the achievement before and after learning the subject of Good Citizen in Democratic Ways, Social Studies, Religion and Culture Group of Mathayom 2 students, and 3) to evaluate students' satisfaction toward the subject of Social Studies, Religion and Culture, Mathayom 2 students. This research was an experimental research with 40 Mathayom 2 students in the 2023 academic year at Surawitthayakhan School by purposive sampling. The instruments used included an achievement test, a student performance skill assessment form, a student satisfaction assessment form, a total of 8 lesson plans, and a learning period of 8 hours per week. The data were analyzed in terms of content and presented in a descriptive form.

The research results found that:

1. The learning management on the topic of Good Citizens in Democratic Ways, Social Studies, Religion and Culture, Mathayom 2 students, using the collaborative teaching technique (STAD) was successful. The learning activities emphasized that students learn by doing group activities together, exchanging opinions, taking turns to be leaders, practicing social skills, knowing how to take responsibility for their work, and helping each other in the group, making students enthusiastic about learning, resulting in higher academic achievement.

2. The results of the analysis of academic achievement scores found that the mean score before learning of all scores, the average academic achievement after learning was significantly higher than before learning at the .01

3. The results of the analysis of student satisfaction with the learning activities Using the collaborative teaching technique (STAD), it was found that the level of satisfaction was at the highest.

Keywords: Learning Management, Good Citizens in a Democratic Way, Collaborative Learning (STAD)

1. บทนำ

สังคมประชาธิปไตย เป็นสังคมที่สมาชิกทุกคนในสังคมรู้จักหน้าที่และบทบาทของตนเอง เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต รู้จักการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน บทบาท สิทธิหน้าที่ เสรีภาพทั้งของตนเองและผู้อื่น รวมถึงเคารพกติกาของสังคมประชาธิปไตยด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเกี่ยวกับทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศด้วยความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกที่ดี การที่จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสถานการณ์ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของตนเอง เพื่อปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีและให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียน ที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน ทุกคนต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และความสำเร็จของสมาชิกในกลุ่ม แนวคิดหลักของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หรือการร่วมมือกันเรียนรู้เป็นแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรม ให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 หน้า 124)

ปัจจุบันการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มศักยภาพ ทั้งทางด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ เริ่มตั้งแต่การวางรากฐานการพัฒนาขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันมนุษย์มีการแข่งขันสูง มีการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่หลากหลาย และผ่านกระบวนการวิเคราะห์ที่เหมาะสม เช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแสวงหาความรู้อย่างมีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการ

ทำงานที่ดี นอกจากนี้ จุดมุ่งหมายหลักของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ตั้งจุดมุ่งหมายหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามข้อ 4 ว่า มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 หน้า 56)

การสอนแบบร่วมมือเป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้อื่น เกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ ได้ข้อมูลองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้ ทักษะการบันทึกความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการกับความรู้ ทักษะการแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่ และทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม จัดว่าเป็นวิธีเรียนที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพได้อีกวิธีหนึ่ง จึงนับว่าเป็นวิธีเรียนที่ควรนำมาใช้กับการเรียนการสอนปัจจุบัน ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันสูง คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นที่แพร่หลายในประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย นอร์เวย์ อิสราเอล, (ณัฐชน สรสิทธิ์, 2563 หน้า 87)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยพัฒนานักเรียนทั้งทางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม นักเรียนที่เรียนดีจะได้รับการปลูกฝังในการดูแลสมาชิกในกลุ่ม ส่วนนักเรียนที่เรียนอ่อน จะได้รับการดูแลจากสมาชิกในกลุ่ม จนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวหรือถูกทอดทิ้ง ซึ่งเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกันในสังคม (สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้, 2543 หน้า 97) นอกจากนี้ยังมีได้มีงานวิจัยที่ศึกษาพบว่าการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันสูงขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันสูงขึ้นสามารถส่งเสริมให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ คือ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD: Student Teams-Achievement Divisions) ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาให้เหมาะสมกับนักเรียน การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีระดับความรู้และความสามารถที่แตกต่างกัน ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงทั้งในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ และการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการนี้ ผู้ที่มีความสามารถมากกว่าจะช่วยเหลือผู้ที่ต้องการพัฒนา โดยสมาชิกในกลุ่มไม่ได้รับผิดชอบเพียงแค่การเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น

แต่ยังต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนในกลุ่มด้วย ความสำเร็จของแต่ละบุคคล จึงเป็นความสำเร็จของกลุ่มโดยรวม

การจัดการเรียนการสอนในวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ยังประสบ ปัญหา อยู่หลายประการที่ทำให้วิชานี้ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ทางการ เรียนรู้ได้เท่าที่ควร หนึ่งในปัญหาดังกล่าวก็คือลักษณะการสอนหรือวิธีการสอน ปัจจุบันมัก เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เช่น การสอนแบบบรรยายอย่างเดียว ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ทำให้นักเรียนไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดการ ท่องจำ ไม่มีโอกาสมมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ขาดโอกาสในการลงมือกระทำ ขาดทักษะ ทางสังคมและการทำงานเป็นกลุ่ม รวมถึงขาดความรู้เพิ่มเติมจากเนื้อหาการสอน ความรู้ ที่นักเรียนได้รับ จึงไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมเทคโนโลยี

จากปัญหาที่พบ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้ในหัวข้อ “พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย” ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมในกิจกรรม และเกิด การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเทคนิคนี้ช่วยให้ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือและพึ่งพากัน ตลอดจนรับผิดชอบทั้งในส่วน ของตนเองและส่วนรวม ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันหรือไม่ รวมถึงประเมินระดับทักษะการทำงาน เป็นทีมของนักเรียนภายหลังการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค การสอนแบบร่วมมือ (STAD)

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD)

3. เพื่อประเมินความพึงพอใจทางการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนสุรวิทยาคาร ประชากรเป็นนักเรียนโรงเรียนสุรวิทยาคารจำนวน 3,453 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/8 โรงเรียนสุรวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 นักเรียนจำนวน 40 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ชนิด ได้แก่

1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) จำนวน 8 แผน เวลา 8 ชั่วโมง

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย, แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย, สถาบันทางสังคม, ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและครอบครัว, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศ

ลักษณะแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย (เลือกตอบ) 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว เกณฑ์การให้คะแนน โดยข้อที่ถูกต้องให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด, ไม่ตอบ หรือเลือกเกิน 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน มีการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

ร้อยละ	90 – 100	ดีเยี่ยม
ร้อยละ	80 – 89	ดี
ร้อยละ	70 – 79	พอใช้
ร้อยละ	60 – 69	ปรับปรุง
ต่ำกว่าร้อยละ	60	ควรปรับปรุง

3) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ ปรับปรุง

4) แบบประเมินคุณค่าและกิจกรรมการจัดการเรียน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง

นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐานส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 การจัดการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) ประสบความสำเร็จ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ผลิตภัณฑ์เป็นผู้นำ ได้ฝึกทักษะทางสังคม รู้จักรับผิดชอบในงานของตัวเอง มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค การสอนแบบร่วมมือ (STAD)

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน		ผลต่าง	
	20	ร้อยละ	20	ร้อยละ	D	D^2
1	11	55.00	13	65.00	2	4
2	13	65.00	15	75.00	2	4
3	9	45.00	12	60.00	3	9
4	10	50.00	14	70.00	4	16
5	11	55.00	13	65.00	2	4
6	12	60.00	15	75.00	3	9
7	8	40.00	11	55.00	3	9
8	9	45.00	13	65.00	4	9
9	10	50.00	13	65.00	3	9
10	7	35.00	15	75.00	8	64
11	12	60.00	18	90.00	6	36
12	14	70.00	17	85.00	3	9
13	15	75.00	19	95.00	4	16
14	7	35.00	12	60.00	5	25
15	12	60.00	15	75.00	3	9
16	10	50.00	17	85.00	7	49
17	9	45.00	16	80.00	7	49
18	7	35.00	12	60.00	5	25
19	12	60.00	17	85.00	5	25
20	11	55.00	16	80.00	5	25
21	13	65.00	15	75.00	2	4
22	14	70.00	17	85.00	3	9
23	11	55.00	15	75.00	4	16
24	8	40.00	14	70.00	6	36
25	13	65.00	18	90.00	5	25

26	11	55.00	13	65.00	2	4
27	9	45.00	12	60.00	3	9
28	12	60.00	16	80.00	4	16
29	10	50.00	18	90.00	8	64
30	14	70.00	17	85.00	3	9
31	10	50.00	13	65.00	3	9
32	9	45.00	11	55.00	2	4
33	7	35.00	13	65.00	6	36
34	11	55.00	17	85.00	6	36
35	10	50.00	15	75.00	5	25
36	9	45.00	17	85.00	8	64
37	11	55.00	18	90.00	7	49
38	13	65.00	17	85.00	4	16
39	14	70.00	19	95.00	5	25
40	10	50.00	16	80.00	6	36
รวม	428	2140	604	3020	176	904
$\bar{X}$	10.70	53.50	15.10	75.50	4.40	22.60
S.D.	2.16	10.81	2.28	11.47	1.82	17.90
ร้อยละ	53.50	-	75.50	-	22.00	

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนทำการทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.70 คิดเป็น ร้อยละ 53.50 ของคะแนนทั้งหมด และเมื่อทดสอบหลังเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ได้คะแนนเฉลี่ย 15.10 คิดเป็นร้อยละ 75.50 ของคะแนนทั้งหมดและเพราะว่าผลต่างจากคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 คิดเป็นร้อยละ 22 ของคะแนนทั้งหมด

4.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนสุรวิทยาคาร โดยใช้ค่าสถิติ t-test dependent

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD)

ทดสอบ	จำนวนนักเรียน (N)	$\bar{X}$	S.D.	t	p
คะแนนก่อนเรียน	40	10.70	2.16	15.72**	.000
คะแนนหลังเรียน	40	15.10	2.28		

** $P < .01$, $t(16, .01) = 2.812$

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) ในการจัดการเรียนรู้เรื่อง “พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การแปลความหมายของผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจเนื้อหามากขึ้นนักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับหลักประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตและแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นระบบระบายนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .01$ หมายถึง ความแตกต่างที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากความบังเอิญ แต่เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD อย่างแท้จริง

4.3 การประเมินความพึงพอใจทางการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) ในระดับมาก (เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมีค่าความพึงพอใจ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ในระดับมาก 4.38 รองลงคือ ด้านครูผู้สอน ในระดับมาก = 4.33 ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ในระดับมาก = 4.27 ด้านเนื้อหา ในระดับมาก = 4.26 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับมาก = 4.02 ตามลำดับ

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 การจัดการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD)

จากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีเป้าหมายในการเรียนรู้ร่วมกัน นักเรียนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ โดยสมาชิกภายในกลุ่มต้องมีความสามารถที่แตกต่างกัน นักเรียนมีความเอาใจใส่รับผิดชอบตนเองและกลุ่มร่วมกับเพื่อนสมาชิก ส่งเสริมให้นักเรียนผลัดกันเป็นผู้นำ และเรียนรู้ทักษะทางสังคม ทำให้นักเรียนมีความตื่นตัวและสนุกกับการเรียนรู้ การทำเช่นนี้ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจและจดจำสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น จนสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน ซึ่งประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนดี 1 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 2-3 คน และนักเรียนที่เรียนอ่อน 1 คน สมาชิกในแต่ละกลุ่มจะต้องร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน เพื่อให้แต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD) มีขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมเนื้อหา ผู้สอนจัดเตรียมเนื้อหาการสอนเรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย แง้วัดอุปประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ราชินี เลิศหว่าทอง (2567 หน้า 6) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้และทักษะที่นำไปใช้ในการทดสอบได้เป็นอย่างดีและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งเสริมการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีความเอาใจใส่รับผิดชอบตัวเองและกลุ่มร่วมกับสมาชิกอื่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน ได้เรียนร่วมกันส่งเสริมให้ผู้เรียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกและเรียนรู้ทักษะทางสังคมโดยตรงและผู้เรียนมีความตื่นตัว สนุกสนานกับการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2552 หน้า 96) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD ทำให้นักเรียนได้ร่วมมือกันในการเรียนรู้ ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพและทำให้ครูผู้สอนทราบได้ว่านักเรียนขาดหรือบกพร่องในเนื้อหาส่วนใด เพื่อที่จะเพิ่มความรู้ในเนื้อหาส่วนนั้นได้มากยิ่งขึ้น

5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

จากผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อน โดยมีรูปแบบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็น เหตุผลซึ่งกันและกันได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของคนใน เพื่อจะเรียนรู้และรับผิดชอบงานของผู้อื่นเสมือนงานของตน โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แคทรียา แสงใส (2567 หน้า 12) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD พบว่านักเรียนทำได้ค่อนข้างต่ำ โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 10.70 คิดเป็นร้อยละ 53.50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ และคะแนนมีความใกล้เคียงกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นมากและคะแนนของนักเรียนมีการกระจายมากขึ้น เป็นผลมาจากการรวมกลุ่มกันด้วยการจัดการในรูปแบบร่วมมือเทคนิค STAD จะเกิดขึ้นตามความสามารถของ

5.3 ระดับความพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การประเมินความพึงพอใจทางการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) ในระดับมาก (เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ในระดับมาก 4.38 รองลงคือ ด้านครูผู้สอน ในระดับมาก = 4.33 ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ในระดับมาก = 4.27 ด้านเนื้อหา ในระดับมาก = 4.26 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับมาก = 4.02 ตามลำดับตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ นักเรียน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แคทรียา แสงใส (2567 หน้า 12) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD และผลการศึกษาพบว่า

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจ ด้วยเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การจัดการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) เป็นกิจกรรมที่นักเรียนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกคนในกลุ่มต้องกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนทำงานให้ดีที่สุด เพื่อความสำเร็จและเป้าหมายของกลุ่มนักเรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเองและฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้เกิดการเรียนรู้ และวิธีแก้ปัญหาลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียน แต่ละคน ซึ่งจะเป็นการเสริมประสิทธิภาพของการทำงานให้สูงขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

การจัดการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

1. ควรกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD) ในขณะที่นักเรียนเริ่มทำงาน กลุ่มครูผู้สอนควรเข้าไปกระตุ้นให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่เสมอ เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน

2. มีระเบียบในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD) ครูควรแจ้งผลการทำกิจกรรม หรือการทดสอบให้นักเรียนทราบทันที เพื่อให้นักเรียนทราบคะแนนของตนเอง และคะแนนกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นและเป็นแรงจูงใจในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD) ร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ เช่น เทคนิคกลุ่มแข่งขัน, เทคนิคจิ๊กซอร์

2. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD น่าจะเปรียบเทียบกับรูปแบบการสอนแบบอื่น ๆ ในด้านส่งเสริมทั้งความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษา "การจัดการเรียนรู้เรื่อง "พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย" โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม)" ผลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตร แห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- แคทรียา แสงใส. (2567). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ณัฐชน สรสิทธิ์. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบ STAD ร่วมกับบทเรียนการ์ตูน. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราตรี เลิศหัวทอง. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้. (2543). ระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.